

biuletyn informacyjny

NSZZ Solidarność Politechniki Wrocławskiej

"Spisano będą czyny i rozmowy..." Cz. Mitosz

Nr 60 - 61

sierpień - wrzesień 1986

Rok akademicki 1986/1987, ostatni rok kadencji rozpoczynanej w duchu ustawy z maja 1982r., będzie pierwszym rokiem pełnego działania nowych ustaw regulujących sprawy szkolnictwa wyższego. Zostały one, to prawda, uchwalone przez Sejm w lipcu 1985 i wykorzystane już w minionym roku akademickim /np. zmiana Rady Głównej, zwolnienia rektorów, likwidacja samorządu studenckiego/. Jednak dopiero teraz nowy "system prawny" w pełni wejdzie w życie, uzupełniony zatwierdzonymi przed wakacjami statutami uczelni i ordynacjami wyborczymi do organów jednoosobowych i kolegialnych.

W związku z tym obecny numer BI niemal w całości poświęcamy przedstawieniu istotnych problemów regulowanych przez ustawy z lipca 1985r. oraz przez zatwierdzone w ostatnich miesiącach dok. акты uzupełniające.

- Czekają nas w roku akademickim 1986/87 następujące wydarzenia:
- wybory uzupełniające do organów kolegialnych /wrzesień br./,
  - ocena pracowników uczelni /semestr zimowy/,
  - wybory władz na nową kadencję /semestr letni/,
  - możliwość legalnej "czystki" przy okazji przedłużania zatrudnienia na następne lata /większość adiunktów jest mianowana na okres zamknięty do 30 września 1987r., przedłużenie na lata następne zależy od wyników oceny, w tym również od "postawy obywatelskiej"/.

Już to sprawa, że ten rok akademicki może być rokiem poważnych zmian w naszym środowisku, a nie można wykluczyć nowych pomysłów ministra, a także skuteczności dążeń PZPR do całkowitego opanowania i sterowania całym życiem Uczelni, większego nawet niż to zapewnia ustawa.

Będzie nam więc trzeba dużo stanowczości, czujności, zorganizowania /zwłaszcza przy wyborach/, wrażliwości na wszystko, co dotyczy naszego środowiska, odwagi w wyrażaniu sprzeciwu, solidarności z osobami zagrożonymi zwolnieniem z powodów pozamerytorycznych.

Oby nam tych cech w chwilach próby nie zabrakło, zwłaszcza samodzielny pracownik nauki, od których tak bardzo zależy przyszłość szkolnictwa wyższego, a którym w za wielu przypadkach jakby brak zainteresowania sprawami całego środowiska.

Warto tutaj na rozpoczynający się rok akademicki za cytować niedawną wypowiedź 70-letniego Profesora Franciszka Ślaskiego, dyrektora Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego:

Są pewne sprawy istotne w życiu każdego człowieka. To ostatnie lata szczególnie wyostrzyły na nie nasze sumienie. A więc walka o prawdę, walka o sprawiedliwość, walka z krzywdą. W sprawach krzywdy nie można milczeć. Kiedy widziałem krzywdę ludzką, protestowałem, nie lizając się z konsekwencjami. Protestowałem jako dziekan, na radzie wydziału, w senacie. W jawnych wystąpieniach i w jawnych głoszaniach. W takich wypadkach kto milczy, ten grzeszy jako naukowiec.

/Tygodnik Powszechny nr 30, 27.VII.1986/

WYBORY UZUPEŁNIAJACE

Nowa ustawa o szkolnictwie wyższym z lipca 1985 r. niemal zupełnie wyeliminowała przedstawicielstwo tzw. pomocniczych pracowników nauki w organach kolegialnych. Zostali oni natychmiast usunięci ze składu senatu /29 osób/. Nowy statut i ordynacja wyborcza zostały więc uchwalone przez Senat bez jakiegokolwiek wpływu opinii znacznej części naszego środowiska, stanowionej przez pomocniczych pracowników naukowych.

Zgodnie z zatwierdzonym przed wakacjami statutem w skład Senatu wchodzi m.in. po jednym przedstawicielu profesorów i docentów z każdego wydziału oraz czterech przedstawicieli pracowników pomocniczych. Po dwóch przedstawicieli pracowników pomocniczych wchodzi do rad wydziału i rad naukowych w instytutach.

Tuż przed wakacjami zostało wydane przez p. Rektora Zarządzenie dotyczące wyborów:

1. przedstawicieli pracowników pomocniczych do: rad naukowych w instytutach /do 16 września/, rad wydziału /do 22 września/, do Senatu /dn. 25 września 1986r. o godz. 11⁰⁰ w s. 241 A1/,
2. przedstawicieli do rady bibliotecznej /do 16 września/,
3. wydziałowych przedstawicieli profesorów i docentów do senatu /do 22 września/.

Na podstawie opinii zebranych w Komisjach Oddziałowych i w zgodzie z zaleceniem Społecznego Komitetu Nauki apelujemy o wzięcie udziału w odpowiednich zebraniach wyborczych. Do ciał kolegialnych winny być wybrane te osoby, które nas w tych ciałach reprezentowały przed zmianą ustawy o szkolnictwie wyższym i które wykazały się tam odwagą prezentowania niezależnych opinii; wybrane w 1984 roku na trzyletnią kadencję, zostały usunięte z senatu nie wolą wyborców, lecz postanowieniem ustawy zmienionej wbrew opinii zdecydowanej większości środowiska akademickiego.

Wrocław, wrzesień 1986 r.

UKK NSZZ "Solidarność"
Politechniki Wrocławskiej

STATUT POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ

Statut Politechniki Wrocławskiej opracowany na podstawie statutu wzorcowego ustalonego przez ministra, został uchwalony przez Senat 17 marca br. i przed wakacjami zatwierdzony przez ministra.

Statut reguluje m.in. następujące sprawy: określa podstawowe, pomocnicze i administracyjne jednostki uczelni /rozdz.2/, definiuje skład i kompetencje organów kolegialnych /rozdz.3/ oraz kompetencje organów jednostkowych /rozdz.4/, ogólne zasady i tryb wyboru organów jednostkowych i kolegialnych /rozdz.5/, zawiera postanowienia dotyczące studentów /rozdz.7/ i pracowników /rozdz.8/.

* Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi uczelni są: wydziały, filie, pozawydziałowe instytuty kierunkowe, jednostki międzywydziałowe i biblioteka główna /§7.1/. Statut wymienia 11 wydziałów /§8.6/, 3 filie /§9.3/ i 29 instytutów kierunkowych pozawydziałowych /§10.10/. Należy tu zwrócić uwagę na to, że potraktowanie wszystkich instytutów jako kierunkowe pozawydziałowe jest niezgodne z art. 28.1 ustawy o szkolnictwie wyższym. Większość instytutów PWR nie jest instytutami kierunkowymi, a żaden - pozawydziałowym. Niekonsekwencją jest to, że jako kierunkowe pozawydziałowe nie mają uprawnien wydziału /"nasze instytuty działają na prawach instytutu kierunkowego pozawydziałowego, ale nie zastępują wydziałów, a więc trochę inaczej niż to jest określone w ustawie" - zaprotokołowana wypowiedź rektora prof. J.Kmity na posiedzeniu Senatu w dniu 17.III.1985/.

Jedynym bodajże następstwem takiego postanowienia jest ustawowe wejście dyrektorów instytutu /29 osób/ w skład Senatu, co powoduje, że:

- 1/ nasz senat jest bardzo liczny /"optymalny" byłby senat najmniej liczny, ale jednocześnie powinien być najbardziej reprezentatywny jeśli chodzi o przedstawicielstwo pracowników" - prof. J. Kmita, tamże/;
- 2/ i nie jest bardzo reprezentatywny, bowiem zabrakło w nim miejsca na pełniejsze przedstawicielstwo pochodzące prawdziwie z wyboru /a więc najbardziej reprezentatywne, by użyć słów p. Rektora/. Dyrektorzy instytutów pochodzą, co prawda, z wyboru, ale ograniczonego zgodą ministra i w wielu przypadkach trudno będzie ich uważać za reprezentatywne przedstawicielstwo pracowników /już choćby ze względu na służbowe uzależnienie od władz szkoły/.

* Rektor może zobowiązać instytut do wykonania prac z zakresu specjalności instytutu na rzecz szkoły, jednostki administracji państwowej lub gospodarki narodowej /§10.6/.

* W skład senatu wchodzi /§15.1/:

rektor /jako przewodniczący/, prorektorzy, dziekani, dyrektorzy filii, dyrektorzy instytutów, przedstawiciele partii, stronnictw politycznych i związku zawodowego, dyrektor Biblioteki Głównej, kierownik St. Wojskowego, przedstawiciele ogólnokrajowych organizacji studenckich i młodzieżowych działających w szkole, przewodniczący uczelnianego samorządu studenckiego

oraz pochodzący z wyboru: wydziałowi przedstawiciele profesorów i docentów /11 osób/ i czterej przedstawiciele pomocniczych pracowników naukowych.

Łącznie na 72 senatorów tylko 15 pochodzi z wyboru nie uzależnionego zgodą ministra. Resztę stanowią osoby pełniące funkcje.

Dwa inne warianty przewidywały szersze przedstawicielstwo pochodzące z wyboru /wariant 1 - 44 osoby, wariant 3 - 33 osoby/. Jednak po 6 głosowaniach zwyciężył wariant 2 zapowiadający najmniejszy skład senatu /72 osoby/ ale i najmniej liczne przedstawicielstwo wybierane niezależnie od woli ministra oraz... niezgodny z ustawą o szkolnictwie wyższym, której §36.1. postanawia, że w skład senatu wchodzi po jednym przedstawicielu profesorów i docentów z rad wydziału i rad instytutów kierunkowych pozawydziałowych /a więc w naszym przypadku z 11 wydziałów i 20 instytutów traktowanych w statucie jako kierunkowe pozawydziałowe, co przewidywał wariant 1/;

* skład rady wydziału /§18.1/: dziekan, prodziekan, profesorowie, i docenci związani z wydziałem, 2 przedstawicieli pozostałych nauczycieli akademickich, przedstawiciele: St. Wojskowego, KU PZPR, NZ ZNP, oraz wydziałowych organizacji studenckich, młodzieżowych i samorządu studenckiego,

* skład rady instytutu /§20.1/: dyrektor i jego zastępcy /dyrektor administracyjny uczestniczy z głosem doradczym/, profesorowie i docenci zatrudnieni w instytucie, 2 przedstawicieli pozostałych nauczycieli akademickich, przedstawiciele partii i związku zawodowego,

* skład rady bibliotecznej /§22.2/: dyrektor i jego zastępcy /dyrektor administracyjny uczestniczy z głosem doradczym/, profesorowie i docenci zatrudnieni w bibliotece, 1 przedstawiciel nauczycieli akademickich, 3 przedstawiciele dyplomowanych bibliotekarzy i pracowników dokumentacji naukowej, 5 profesorów lub docentów delegowanych przez senat, 2 przedstawiciele kierowników bibliotek sieci bibliotecznej, przedstawiciele partii i związku zawodowego,

* liczba prorektorów nie może przekraczać czterech /§27/.

4. STATUT...

* Sprawy rektorze działu kolegium rektorskie złożone z rektora, prorektora, dyrektora administracyjnego, kwestora oraz kierowników uczelnianych organów partii i stronnictw politycznych /§26/.

* Sprawy dziekanów działu kolegium dziekańskie stanowiące przez dziekana, prodziekanów, przedstawicieli partii i stronnictw politycznych /§29/.

* Kolegium dyrektorskie w instytutach/ składa się z: dyrektora, jego zastępców, I sekretarza OOP i przedstawiciela Zw.zawodowego /§32.2/ a ponadto działu komisja ds. osobowych złożona z dyrektora instytutu I sekretarza OOP i przewodniczącego instytutowego ognia związkowego /§32.4/.

* Kolegium dyrektorskie w Bibliotece Głównej stanowią: dyrektor, jego zastępcy, I sekretarz OOP i przedst. zw.zawodowego /§34.4/

* Osoby pełniące funkcje organów jednostkowych /rektora, dziekana, dyrektora instytutu/ mogą być odwołane przez Ministra, a dziekani i dyrektorzy instytutów również przez rektora /§35.6/.

* Z postanowień dotyczących studiów i studentów /rozd.7/ należy zwrócić uwagę na następujące:

* Rektor może czasowo zawiesić zajęcia a także wprowadzić inne zmiany do planów zajęć /§56/.

* Komisja dyscyplinarna i odwoławcza dla studentów jest powoływana i odwoływana przez Senat na wniosek rektora, kandydatów - studentów zgłasza organ samorządu studenckiego, na wniosek rektora Senat może odwołać członka komisji lub całą komisję, jeśli jest bezczynna /§61/.

* Zgromadzenia i manifestacje mogą się odbywać tylko za zgodą rektora /§63/, który nie później jak w przeddzień planowanej manifestacji powinien podać organizatorom pisemną zgodę lub zakaz. Zezwolenie może być cofnięte nawet bezpośrednio przed rozpoczęciem manifestacji lub zgromadzenia /§64/. Przedstawiciel rektora może zgromadzenie /manifestację/ rozwiązać poprzedzając to ostrzeżeniem /§66/.

Rozdział 8 statutu dotyczący pracowników szkoły zawiera m.in. postanowienia:

* pierwsze zatrudnienie pracownika naukowo-dydaktycznego może nastąpić w wyniku konkursu /§68.2/.

* z wnioskami o order, odznaczenia państwowe, Medal Komisji Edukacji Narodowej występuje rektor wspólnie z organizacjami partyjną i związkową /§70/.

* Członków komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli akademickich wybiera Senat na wniosek rektora /§73/.

Statut kończą postanowienia dotyczące sztandaru, uroczystości, odznaczeń i pociągów Politechniki Wrocławskiej /rozd. 9/ oraz Postanowienia końcowe /rozd. 10/, według których interpretacja postanowień Statutu należy do Senatu /§78/ a zmiany Statutu następują "w trybie przewidzianym dla jego uchwalania /§79/.

ORDYNACJA WYBORCZA DO ORGANÓW JEDNOSOBOWYCH I KOLEGIALNYCH POLITECHNIKI WROCLAWSKIEJ

Ordynacja określa zasady, tryb i terminy wyboru organów jednosobowych oraz przedstawicieli nauczycieli akademickich do organów kolegialnych Politechniki Wrocławskiej /§1/.

Dotyczy wyboru: rektora, prorektorów, dziekana, prodziekanów, dyrektora instytutu i jego zastępców oraz przedstawicieli do rady naukowej instytutu, rady wydziału, rady bibliotecznej i senatu.

Wybory odbywają się w ostatnim roku upływającej kadencji /a więc najbliższe - już w semestrzeletnim bieżącego roku akademickiego/.

Terminarz /daty dotyczą ostatniego roku upływającej kadencji/:

- do 6 marca - powołanie komisji wyborczych: uczelnianej, wydziałowych i instytutowych,
- do 13 marca - wydziałowe zebrania konsultacyjne profesorów i docentów; uczestnicy tych zebrań mają prawo zgłoszenia jednego profesora zatrudnionego na pełnym etacie jako swojego kandydata na rektora,
- do 27 marca - posiedzenie senatu dla ustalenia listy kandydatów na rektora /z tej listy minister wybiera osoby spośród których senatowi będzie wolno wybierać rektora/,
- do 17 kwietnia - "wybór" rektora spośród kandydatów zatwierdzonych przez ministra,
- do 24 kwietnia - wybór prorektorów,
- do 20 maja - wybór dziekanów,
- czerwiec - wybór dyrektorów instytutów /do 12 czerwca/ i jego zastępców /do 26/, prodziekanów i wydziałowych przedstawicieli prac. samodz. w senacie /do 19/, przedstawicieli pomocniczych pracowników naukowych /nie będących profesorami lub docentami/ do rad instytutów i rady bibliotecznej /do 5/, do rad wydziału /do 12/ i 4 przedstawicieli do senatu /do 19 czerwca/.

Bardziej szczerze przedstawiemy ordynację wyborczą, gdy będą aktualne wybory władz nowej kadencji. Tutaj zrelacjonujemy tylko te postanowienia ordynacji, które będą przydatne już we wrześniu br. z racji ogłoszonych przez rektora wyborów uzupełniających do organów kolegialnych /patrz: Wybory uzupełniające, str.2 bieżącego numeru BI/. Wybory te odbywają się na posiedzeniach grup pracowniczych. §8 ordynacji określa zasady dla tych zebrań:

- zebranie jest ważne jeżeli bierze w nim udział ponad 50% upoważnionych do głosowania,
- zebrani w jawnym głosowaniu wybierają przewodniczącego i sekretarza zebrania,
- prawo zgłaszania kandydatów przysługuje każdemu, o sposobie zgłaszania decyduje zebranie wyborcze; w przypadku jawnego zgłaszania wnioskodawca ma prawo uzasadnienia wniosku,
- osoba zgłoszona przed umieszczeniem na liście musi wyrazić zgodę, jeśli jest nieobecna na zebraniu - konieczna jest jej pisemna zgoda,
- liczba kandydatów musi przewyższać liczbę osób wybieranych,
- lista wyborcza jest uporządkowana alfabetycznie,

6 ORDYNACJA...

- po zamknięciu listy kandydatów zebranie wybiera co najmniej 3-osobową komisję skrutacyjną spośród uczestników zebrania nie będących na liście wyborczej,
- wybory są tajne. Głos nie jest ważny, jeśli zostanie oddany na karcie innej niż urzędowa, gdy karta została przedarta, dopisane na niej dodatkowe nazwiska nie umieszczone na liście wyborczej, gdy poczyniono na karcie inne dopiski oraz gdy pozostawiono na karcie większą liczbę nieskreślonych nazwisk niż liczba wybieranych przedstawicieli,
- wybór następuje wtedy, gdy kandydat uzyska więcej niż połowę ważnie oddanych głosów,
- jeżeli liczba kandydatów, którzy uzyskali wymaganą liczbę głosów jest większa od liczby mandatów, o uzyskaniu mandatu decyduje kolejność według uzyskanej liczby głosów. W przypadku równej liczby głosów następuje dodatkowe głosowanie na kandydatów o równej liczbie głosów,
- jeżeli pierwsze głosowanie nie jest rozstrzygające, to w drugim głosowaniu lista wyborcza jest zmniejszona o osoby, które w pierwszym głosowaniu uzyskały łącznie nie więcej niż 30% całkowitej liczby głosów, o ile nie zmniejszy to listy wyborczej poniżej liczby mandatów plus jeden.

W czasie trwania zebrania wyborczych niedopuszczalne jest wywieranie presji na kandydatów i wyborców /§ 8.13/.

Nieprzeprowadzenie wyboru w wyznaczonym terminie oraz w terminie dodatkowym oznacza rezygnację wyborców z udziału ich przedstawiciela w danym organie /§ 21.1/.

Na koniec jeszcze sprawa dotycząca co prawda przyszłorocznego wyboru rektora na następną kadencję, ale rozwiązanie przyjęte w Ordynacji każe już myśleć o niej. Chodzi o punkt 3 paragrafu 15 /Wybór rektora/ dotyczący ustalenia listy kandydatów na rektora, z której minister wybierze osoby, spośród których senat będzie mógł wybrać rektora:

... "Gdy po zamknięciu listy zgłoszeń łączna liczba zgłoszonych kandydatów zawiera się między 2 a 4, senat w głosowaniu jawnym zatwierdza listę kandydatów". Dopiero gdy liczba zgłoszonych kandydatów przekracza 4, to głosuje się tajnie na poszczególne osoby.

Niebezpieczeństwo tkwi w głosowaniu "na listę" /a nie na poszczególne osoby na liście/, gdy liczba kandydatów nie przekracza czterech. Wystarczy sobie wyobrazić sytuację, w której zgodzą się kandydować jedynie dwie osoby niezależne, partia zgłasza dwóch swoich kandydatów i senat może jedynie odrzucić bądź zatwierdzić całą listę. W pierwszym przypadku eliminuje się kandydatów akceptowanych przez społeczność akademicką, w drugim przypadku minister otrzymuje listę, z której wybiera kandydatów rekomendowanych przez partię i senatowi pozostaje wybór na rektora jednego z kandydatów partii.

Sprawa ta była poruszona na posiedzeniu senatu podczas dyskusji poprzedzającej zatwierdzenie ordynacji. Nie wywołała jednak należącego zainteresowania senatorów i ten przepis nie został zmieniony. Tak więc nie oprócz postanowień ustawowych zapewniających ministrowi wpływ na obsadze funkcji rektora senat swoją biernością i brakiem zainteresowania stworzył dodatkowe ułatwienia w obsadzaniu funkcji rektora "właściwą" osobą.

Teraz trzeba będzie znacznego wysiłku organizacyjnego i co najmniej 3 /a lepiej 4/ niezależnych kandydatów na rektora, by nie mogła mieć miejsca sytuacja opisana wyżej. Tylko czy starczy samodzielności?

DZIENNIK USTAW

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 12 sierpnia 1985 r.

Nr 36

USTAWA

z dnia 25 lipca 1985r. o ZMIANIE USTAWY O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM
/Dz.U. Nr 36, 1985, poz. 167/

W lipcu 1985r. Sejm zatwierdził ustawę o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym mimo wyjątkowo jednomyślnych protestów niemal całego środowiska akademickiego. Tak to Sejm uszanował "konstytucyjną zasadę ustrojową", że w "Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej władza należy do ludu pracującego miast i wsi" /art.1 ust.2 Konstytucji PRL/.

Zmiany wprowadzone do ustawy z maja 1982r. /Dz.U.nr 14, 1982, poz.113/ są tak istotne /dotyczą niemal połowy artykułów/, że trudno mówić o nowelizacji. Jest to w zasadzie nowa ustawa o szkolnictwie wyższym.

"Znowelizowana" ustawa wprowadza znaczne ograniczenia samorządności uczelni, dając ministrowi niemal nieograniczone możliwości ingerencji we wszystkie istotne sprawy uczelni, uzależnia wiele spraw uczelni i jej pracowników od opinii i zgody partii, uzależnia zatrudnienie od oceny "postawy obywatelskiej" oraz złożenia ślubowania, ogranicza, a właściwie likwiduje, eksterytorialność szkół wyższych.

Skutki nowelizacji mogliśmy zaobserwować już w minionym roku akademickim: zwolnienia rektorów i innych osób pełniących funkcje, zmianę składu Rady Głównej, brak zgody ministra na niektórych członków Rady Głównej, widoczny /również w naszej uczelni/ wzrost ingerencji PZPR w sprawy uczelni /choćby liczne odmowy paszportów służbowych pracowników Politechniki, utrudnienia bądź brak zgody przy wnioskach o odznaczenia państwowe/, odczuwalna obecność Służby Bezpieczeństwa na terenie uczelni z gabinetem p. Rektora włącznie.

Z trzech ustaw dotyczących szkolnictwa wyższego zatwierdzonych w lipcu 1985r. ustawa o szkolnictwie wyższym jest stosunkowo najlepiej znana, dlatego omówienie zmian będzie mniej szczegółowe. Numeracja artykułów odnosi się do ujednolitego tekstu ustawy o szkolnictwie wyższym ogłoszonego w Dzienniku Ustaw.

OGRANICZENIA SAMORZĄDNOŚCI

- statut szkoły powstaje na podstawie statutu wzorcowego ustalonego przez ministra /art.7.1/; po uchwaleniu przez senat statut jest zatwierdzany przez ministra /art.7.4/, który na mocy ustawy o urzędzie ministra NISZ może później postanowienia tego statutu zawiesić,
- wybór osób pełniących funkcje oraz przedstawicieli do Rady Głównej jest ograniczony zgodą ministra. Procedury "wyborów" są następujące:
Wybór rektora: senat ustala listę 2-4 kandydatów, przedstawia ją ministrowi do zatwierdzenia i spośród tych osób wobec których minister nie zgłosił sprzeciwu, wybiera rektora. Wybór jest zatwierdzony przez ministra, który powołuje na funkcję rektora /art.41/.
Proroktorów wybiera senat na wniosek rektora za zgodą ministra, wybór podlega zatwierdzeniu przez ministra /art.43/.
Wybór dziekana: rada wydziału przedstawia 2-4 kandydatów rektorowi-elektowi, który w uzgodnieniu z ministrem może zgłosić sprzeciw, dziekan wybrany spośród osób, w stosunku do których nie było sprzeciwu, jest powoływany przez rektora /art.46/.
Prodziekanów wybiera rada wydziału na wniosek /dziekana przedstawiony za zgodą rektora /art.47/.

Dyrektor i jego zastępcy są wybierani wg procedury przewidzianej dla działacza i prorektora /art.49/.

Członek Rady Głównej jest wybierany przez senat i powoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra, który może odmówić wnioskowania wybranej osoby jeżeli "przemawia za tym ważny interes społeczny" /art.18/.

Tak więc, wszystkie funkcje do zastępców dyrektora instytutu włączenie, są obciążane za zgodą ministra, bądź, niższe funkcje, za zgodą rektora na którego się zgodził minister.

- wojewódzka rada narodowa powołuje Radę Społeczną Szkoły spośród działaczy politycznych, społecznych, gospodarczych i kulturalnych oraz pracowników nauki /art. 4a.1/. Już to, że na pierwszym miejscu są wymienieni działacze polityczni świadczy o prawdziwych zadaniach Rady,
- ograniczenia uprawnień Rady Głównej na rzecz ministra, senatu na rzecz rektora, rady wydziału na rzecz dziekana, rady instytutu na rzecz dyrektora, a więc umocnienie organów jednostkowych /nad którymi ma władzę minister/ kosztem organów kolegialnych,
- w skład senatu w znacznej przewadze wchodzi osoby pełniące funkcje /art.36.1/ a więc te, na które się zgodził minister /patrz omówienie Statutu/,
- znikome przedstawicielstwo pomocniczych pracowników naukowych w organach kolegialnych /2-4 w senacie i po 2 w radach wydziału i instytutu/,
- likwidacja prawa pracowników do samorządu pracowniczego i znaczne ograniczenia samorządu studenckiego, który teraz działa według zasad i ramowego regulaminu ustalonego przez ministra /art.120/,

UPRAWNIENIA MINISTRA

Oprócz już wymienionych dalsze uprawnienia daje ministrowi omawiana oddzielnie ustawa o urzędzie ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

SPRAWY PRACOWNICZE

- pracownikiem naukowo-dydaktycznym może zostać osoba, która "w pełni akceptuje konstytucyjne zasady ustrojowe PRL i kieruje się nimi w swojej działalności" /art.132.1/,
- pierwsze zatrudnienie, a także zatrudnienie na etacie docenta jest uwarunkowane złożeniem ślubowania /art.132.2 i 132.3/. Odmowa ślubowania powoduje zwolnienie z pracy /art.169.1/,
- okresowe oceny wyników pracy uzupełniane są oceną "postawy obywatelskiej" /art.133/.

Uzależnienie zatrudnienia od oceny "postawy obywatelskiej" oraz stopnia akceptacji "konstytucyjnych zasad ustrojowych" daje partii możliwość oczyszczenia uczelni z osób przez nią nieakceptowanych.

- minister może na 2 lata przenieść pracownika naukowego do innej uczelni bez jego zgody /art. 167.4a/,
- habilitacja nie daje doktorowi żadnych dodatkowych uprawnień /które ma docent bez habilitacji/, ani nie zapewnia mu pracy na macierzystej uczelni.

"Adiunkt, który uzyskał stopień doktora habilitowanego, w uzasadnionych przypadkach /.../ może za zgodą właściwego ministra zostać mianowany na czas nieokreślony" /art.164.5/.

"Właściwy minister wskazuje doktorowi habilitowanemu szkołę lub inną jednostkę organizacyjną, prowadzącą działalność naukową, w której zostanie zatrudniony na stanowisku docenta lub innym zgodnym z posiadanymi kwalifikacjami" /art.164.6a/,

- stabilizację na uczelni /mianowanie stałe/ uzyskuje tylko docent i profesor, przy czym etat docenta można uzyskać bez habilitacji /art.135.2/ a mianowanie na stanowisko profesora lub docenta następuje na wniosek rektora bądź też z inicjatywy ministra /art.165.1/
- pracownik naukowo-dydaktyczny może być usunięty z pracy jeżeli działalność dydaktyczna, wychowawcza lub inne formy działalności publicznej pozostają w rażącej sprzeczności z podstawowymi obowiązkami pracownika szkoły /art.169.1/.

SPRAWY STUDENCKIE

- student może być zawieszony w przypadkach popełnienia przewinienia o szczególnej szkodliwości i wszczęcia przeciw niemu postępowania o naruszenie porządku publicznego. Zawieszenia dokonuje dziekan, a w wypadku jego bezczynności - rektor /art.119a.1/,
- student może być skreślony z listy studentów w wypadku wymierzenia mu kary w postępowaniu karnym bądź w postępowaniu o wykroczenia za naruszenie porządku publicznego /art.119a.2/. Skreślenia dokonuje rektor lub minister.

INTERWENCJE ORGANÓW PORZĄDKU PUBLICZNEGO

- rektor ma obowiązek wezwania na teren szkoły organów porządku publicznego, jeżeli nie może zapewnić przywrócenia porządku publicznego /art.15.1/,
- organy porządku publicznego mogą wkroczyć bez wezwania w razie nagłego zagrożenia życia ludzkiego, katastrofy żywiołowej albo "uzyskania wiadomości o popełnieniu przestępstwa" /art.15.3/.

USTAWA

z dnia 25 lipca 1985r. o URZĘDZIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA
WYSZSZEGO /Dz.U. nr 36, 1985, poz.169/

Ustawa ta zastępuje ustawę z dnia 29 marca 1972 r. o utworzeniu urzędu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Określone są w niej obowiązki /art.2/, zakres działania /art.3/ oraz uprawnienia /art.4/ ministra.

Obowiązki i zakres działania ministra:

1. zapewnia warunki niezbędne do rozwoju nauki, udziela szkołom wszechstronnej pomocy w zakresie ich działania i rozwoju, dba o zapewnienie materialnych warunków rozwoju warsztatów badawczych,
2. organizuje kształcenie i wychowywanie kadr naukowych i zapewnia warunki ich rozwoju,
3. stwarza warunki kształcenia i wychowywania studentów "w celu przygotowania ich do uczestnictwa w rozwoju socjalistycznego państwa, gospodarki i kultury narodowej",
4. organizuje opiekę zdrowotną i socjalną nad młodzieżą akademicką,
5. przedstawia wnioski dotyczące tworzenia, znoszenia, łączenia i przekształcania szkół wyższych,
6. opracowuje projekty głównych kierunków i planów badań naukowych,
7. ustala plany rozwoju szkolnictwa wyższego, zasady organizacji studiów, zasady polityki kadrowej i socjalnej,
8. ustala zasady i limity przyjęć,
9. zatwierdza plany studiów oraz programy nauczania,

10. ustala zasady finansowania badań naukowych, dokonuje rozdziału środków finansowych i materialnych pomiędzy szkoły wyższe,
11. prowadzi współpracę z zagranicą,
12. organizuje system informacji naukowej,

Minister może:

1. kontrolować działalność szkół i żądać wyjaśnień organów szkoły, a w razie beczynności w realizacji wniosków pokontrolnych - wydawać organom szkół polecenia usunięcia "naruszeń prawa lub ważnego interesu społecznego" /art.4.1/,
2. nałożyć, po zasięgnięciu opinii rektora i senatu, obowiązek realizacji określonego zadania naukowego lub dydaktycznego /art.4.2/,
3. wprowadzać zmiany w planie rzeczowo-finansowym szkoły /art.4.2/,
4. wprowadzać zmiany w strukturze organizacyjnej szkoły /art.4.3/,
5. jeśli w określonym przez ministra terminie nie zostaną usunięte rażąco naruszenia "prawa lub ważnego interesu społecznego", minister może /art.4.4/:
  - uchylić lub wstrzymać wykonanie uchwały lub decyzji organów szkoły,
  - odwołać osoby pełniące funkcje organów jednoosobowych oraz funkcje kierownicze, a także pochodzących z wyboru członków organów kolegialnych,
  - zawiesić uprawnienia stanowiące lub rozwiązać organ kolegialny,
  - zawiesić działalność albo rozwiązać jednostkę organizacyjną szkoły,
  - zawiesić działanie określonych przepisów statutu szkoły.

Instancją odwoławczą od decyzji ministra jest Naczelny Sąd Administracyjny /art.4.5/.

Ustawa ta w połączeniu z ustawą o szkolnictwie wyższym daje ministrowi niemal nieograniczone możliwości ingerowania w sprawy uczelni. Od woli ministra, bezpośrednio lub pośrednio, zależy obsada władz szkoły do dyrektorów instytutów włącznie, może ich wszystkich odwołać lub zawiesić. Może zawiesić organ kolegialny, jego decyzje, zmieniać statut, plan rzeczowo-finansowy, rozwiązać jednostkę organizacyjną szkoły, zreorganizować szkołę. Oczywiście, tylko w przypadkach "rażącego naruszenia prawa lub ważnego interesu społecznego". Lecz co to jest "ważny interes społeczny"?

Doświadczenie ostatniego 40-lecia zawiera zbyt wiele przykładów różnego rozumienia "interesu społecznego" przez społeczeństwo i przez władzę.

Mimo, iż w ustawie nie jest to powiedziane, można się obawiać, że to władza będzie decydować co jest "interensem społecznym". W tym tkwią represyjne możliwości ustawy. Czy z tych możliwości będzie minister korzystał? Chyba zbyt często nie będzie musiał. Ustawa ma bowiem przede wszystkim powstrzymać środowisko akademickie od podejmowania decyzji, które mogłyby wywołać niezadowolenie ministra. W większości wypadków będzie to skuteczne. W wypadkach krytycznych minister zmieni, zawiesi, odwoła, zreorganizuje, na koniec rozwiąże.

Barbarze i Tadeuszowi dziękujemy za spotkanie,
czekamy na materiały.

USTAWA

z dnia 25 lipca 1985r. o ZMIANIE USTAWY O STOPNIACH NAUKOWYCH
I TYTUŁACH NAUKOWYCH /Dz.U. 36, 1985, poz.168/

Zasadnicze zmiany ustawy o stopniach i tytułach naukowych z 31 marca 1965r. sprowadzają się do:.

- zwiększenia wymagań koniecznych do uzyskania uprawnień do nadawania stopni naukowych /doktora i doktora habilitowanego/;
- wprowadzenia pozaserytorycznych kryteriów przy uzyskiwaniu stopni i tytułów naukowych,
- możliwości zgłoszenia sprzeciwu przez Ministra lub Sekretarza Naukowego PAN,
- możliwości unieważnienia uchwały o nadaniu stopnia,
- usytuowania i powoływania Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej.

Oto szczegóły ważniejszych zmian /numery artykułów dotyczą ustawy z marca 1965 r./:

UPRAWNIENIA DO NADAWANIA STOPNI NAUKOWYCH

* stopnie naukowe doktora i doktora habilitowanego są nadawane w wydziałach i instytutach szkół wyższych, placówkach naukowych PAN, instytutach naukowo-badawczych i w samodzielnych placówkach naukowo-dydaktycznych /art.2/;

* jednostki te mogą uzyskać uprawnienia do nadawania stopnia doktora jeżeli zatrudniają co najmniej 8 profesorów i docentów ze stopniem naukowym /w tym co najmniej 5 profesorów lub docentów ze stopniem naukowym doktora habilitowanego/ w dziedzinie nauki, której ma dotyczyć uprawnienie oraz uzyskały pozytywną ocenę poziomu działalności naukowej wydaną przez CKK /art. 2a.1/;

* uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego może uzyskać jednostka zatrudniająca co najmniej 12 profesorów lub docentów ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, przy czym profesorów musi być co najmniej sześciu /art.2a.2/;

* uprawnienia obejmuje te dyscypliny naukowe, które w danej jednostce są reprezentowane przez co najmniej pięciu profesorów lub doktorów habilitowanych /art.2a.3/;

* w wypadku negatywnej oceny przez CKK poziomu naukowego rozpraw doktorskich lub habilitacyjnych uprawnienia mogą ulec zawieszeniu lub ograniczeniu /art. 2d.2/.

KRYTERIA POZASERYTORYCZNE

* dopuszczenie do przewodu doktorskiego lub habilitacyjnego zostało warunkowane "nienaganną postawą obywatelską" /art.4.1 i 10/;

* tytuł naukowy może być nadany osobie, która "w pełni akceptuje konstytucyjne zasady ustrojowe PRL i kieruje się nimi w swojej działalności" /art.17.6/;

Ustawa co prawda nie precyzuje, ale zapewne opinia w tej sprawie należy do organizacji partyjnej, która jedynie wie, kto jest nienagannym obywatelem i w jakim stopniu kieruje się w swojej działalności konstytucyjnymi zasadami ustrojowymi PRL.

ROZPRAWA HABILITACYJNA

rozprawę habilitacyjną stanowi: specjalnie napisane i opublikowane dzieło lub cykl samodzielnych, oryginalnych publikacji /art.10.2/, oryginalne i zrealizowane osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne lub technologiczne, jeżeli jest rozwiązaniem istotnego problemu naukowego /art.10.3/, część pracy zespołowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym układem /art.10.4/

PRAWOMOCNOŚĆ UCHWAŁY

uchwała rady nadająca stopień naukowy może być w terminie 2 miesięcy zakwestionowana przez Ministra lub Sekretarza Naukowego PAN /art.11d.1/. W tym wypadku uchwała rady nie jest prawomocna. Szczegółowe rozwiązania zainteresowani znajdują w art. 11d-f,

przed upływem 10 lat od nadania stopnia naukowego Centralna Komisja Kwalifikacyjna może unieważnić nadany stopień, o ile rozprawa doktorska lub habilitacyjna "narusza w sposób istotny autorskie dobra osobiste innych osób" /art.11g/.

CENTRALNA KOMISJA KWALIFIKACYJNA

CKK działa przy Prezesie Rady Ministrów /art.20/ który ją powołuje na 3-letnią kadencję na wniosek ministra. NiS^W uzgodniony z Sekretarzem Naukowym PAN /art.21.3/,

przewodniczący, jego zastępcy oraz sekretarz są powoływani przez Prezesa RM /art.24.1/, pozostali członkowie prezydium oraz przewodniczący sekcji są wybierani /art. 24.2/.

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE stanowią, że obecne uprawnienia do nadawania stopni są aktualne do lipca 1987 roku, a następnie będą nadawane zgodnie z wymogami znówelizowanej ustawy. Należy się liczyć z tym, że wiele rad instytutu a i niektóre rady wydziału utracą uprawnienia, co może utrudnić uzyskiwanie stopni naukowych koniecznych do stabilizacji nauczycieli akademickich na uczelni.

Represyjny charakter omawianej ustawie nadaje uzależnienie otwarcia postępowania kwalifikacyjnego od "nienagannej postawy obywatelskiej" i pełnej akceptacji konstytucyjnych zasad ustrojowych. Daje to partii i ministrowi możliwość dbania o "czystość rasy" poprzez utrudnienie czy wręcz uniemożliwienie uzyskania stopni lub tytułów naukowych przez osoby o niezależnych poglądach nie akceptowanych przez partię. Jest to /nie tylko to/ sprzeczne właśnie z konstytucyjną zasadą ustrojową, sformułowaną przez art. 67 ust.2 oraz art.81 ust.1 Konstytucji:

art. 67.2. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają równe prawa bez względu na płeć, urodzenie, wykształcenie, zawód, narodowość, rasę, wyznanie oraz pochodzenie i położenie społeczne.

art. 81.1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej niezależnie od narodowości, rasy i wyznania mają równe prawa we wszystkich dziedzinach życia państwowego, politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Naruszenie tej zasady przez jakiegokolwiek bezpośrednie lub pośrednie uprzywilejowanie albo ograniczenie w prawach ze względu na narodowość, rasę czy wyznanie podlega karze.

Wolno więc władzy nie krępować się "konstytucyjnymi zasadami ustrojowymi PRL", obywatel podejrzany o to samo nie ma dostępu do godności naukowych.

Prawdziwie s o c j a l i s t y c z n a   to demokracja.